

«Er det alvor nå»?

Dette var tema for et åpent møte om sikkerhet og beredskap initiert av Stjørdal Rotaryklubb og Stjørdal og omegn Forsvarsforening. Bakgrunn for dette spørsmålet er krigen i Ukraina, klimaendringer og følgene av dette, samt tidvis knapphet på elektrisitet. I tillegg må vi forvente flere pandemier som vil kreve vesentlige ressurser fra flere aktører. Dett var hva godt over 60 frammøtte var kommet for å høre mer om. De 200 kronene som inngangen til møtet kostet, gikk uavkortet til Rotary`s prosjekt, «Hjelp Ukraina» og er øremerket innkjøp av mobile nødhjelpsklinikker. Målet er å plassere ut 60 slike klinikker i områdene Kherzon, Zaporizyah, Dnipro, Luhansk, Donetsk, Mykolajiv og Kharkiv. Leger uten grenser bidra til driften av disse klinikkene. Hver klinikk koster ca. 430.000 kroner.

Ordfører Eli Arnstad innledet med å ønske panelet og møtedeltagere velkommen til et viktig tema som berører, ikke bare Stjørdals befolkning, men alle innbyggerne i Norge. Hun minnet også om Egenberedskapsuken i uke 44 og viste til brosjyren «Du er en del av Norges beredskap» som er utarbeidet i anledning kampanjeuken.

Ole Myrbekk fra Stjørdal og omegn Forsvarsforening og Toralf Pedersen, president i Stjørdal Rotaryklubb ledet møte med trygg og stødig hånd.

Første innlegg var ved Ida Stuberg, ordfører i Inderøy og medlem av Totalberedskapskommisjonen. Hun orienterte om kommisjonens arbeid og dens anbefalinger, samt hvilken betydning dette vil ha for kommuner, befolkning og næringsliv. Hun vektla også kommisjonens klare behov for samarbeid med andre, blant annet Forsvarskommisjonen. Kommisjonen benyttet erfaring fra tidligere hendelser som grunnlag for sine anbefalinger. Som erfaringsgrunnlag ble blant annet Gjerdrumraset og flyktningestrømmen over Storskog for noen år siden. Det helhetlige utfordringsbildet er i følge kommisjonen stormaktrivalisering, teknologisk rivalisering, klimaendringer og demografiske endringer. Kommisjonens målsetting er en motstandsdyktig og utholdende befolkning, en styrket lokal og regional beredskap, en tettere integrering av næringslivet i beredskapsstrukturen, en videreutvikling av grunnberedskapen, en styrket beredskapsrolle til frivillige organisasjoner og en styrket forsyningssikkerhet, konkluderte Stuberg.

Politistasjonsjef Per Ivar Olsen tok i sitt innlegg utgangspunkt i politiets rolle i beredskapsarbeidet i forbindelse med ulykker, kriser og katastrofe. Ved slike hendelser er det politiet som har ansvaret for å iverksette og organisere redningsarbeidet, samt å iverksette tiltak for å begrense skade og avverge fare. Beredskapsprinsippene er ansvar, likhet, nærhet og samvirke. I begrepet samvirke menes lede og koordinere innsatsen mellom nødetatene og andre aktører. Strategiske risikovurderinger anses å være effektene av klimaendringene som kraftig nedbør, stigende havnivå og flere jord-, flom- og sørpeskred. Russlands angrepskrig mot Ukraina har endret det sikkerhetspolitiske bakteppe og Russlands politiske, diplomatiske og økonomiske relasjoner til Norge og vestlige land er drastisk forverret. Dette medfører at Trøndelag er mer relevant enn de fleste fylkes med hensyn til fremmed etterretning på grunn av USMA's forhåndslagring, samt at Trondheimsfjorden har god vei og baneforbindelse til Sverige og videre til Finland. Viktige faktorer er også Ørland Hovedflystasjon og Trondheim lufthavn Værnes og en må forvente aktivitet fra fremmede staters etterretningstjenester. Olsen avsluttet sitt innlegg med å peke på viktigheten av en felles situasjonsforståelse med hensyn til øvrige aktører, økt årvåkenhet, gjennomgang av planverk, dialog og befaring med objekteiere, samt felles øvelser.

Sjef HV12, oberst Jens Christian Junge, hadde som tema «Dagens og framtidens forsvar». Han definerte begrepene Bastion og Bastion Defence og de utfordringene dette ville gi i forhold til alliert logistikk til isfrie havner i Norge. Disse havnene, samt jernbane, flyplasser, områder for lager og bakkesikring/luftvern er alle viktige faktorer i forhold til aktuelle forsyningsaksjer. Et svensk og Finsk Natomedlemskap gjør disse forsyningsaksjene ennå viktigere i og med at Østersjøen ikke er noe alternativ i forhold til isfrie havner. Den eneste aktuelle havnen i Sverige er i så måte Gøteborg. Forsvaret er ikke i fullt ut i stand til å stå i en eventuell krig og ivareta statssikkerheten uten at samfunnet for øvrig fungerer tilfredsstillende. Forsvaret og samfunnet, med kommunen i spissen, må derfor forberede seg på fred, krise og krig og forstå den gjensidige avhengigheter. Den største utfordringen utenfor Forsvaret, tror oberst Junge, vil være den mentale eksersisen det vil være å snakke om krig.

Junge tok oss så gjennom HV-distriktets rolle og ansvar. Hovedpunktene i dette er å gjennomføre territorielle operasjoner som en del av HV, utgjøre det sivil-militære samvirkeleddet i Forsvaret og utgjøre regionalt kommandonivå.

Han gikk videre gjennom hva et Svensk og Finsk Natomedlemskap ville bety for styrketall og militært materiell som eksempelvis fly og stridsvogner.

Avslutningsvis påpekte Junge at Trøndelag vil være gjenstand for et sterkere fokus i tiden som kommer. Dette i og med at regionen vil bli viktigere i forhold til allierte mottak. Det vil fortsatt være et tett samarbeid SIV-MIL og ikke minst aktualisering av forsyningslinjer. Vi vet lite om trusselsituasjonen om 5 – 25 år, men nordområdene vil utvilsomt være gjenstand for økt oppmerksomhet og interesse framtiden. De beslutninger vi tar i dag vil derfor være av avgjørende betydning i ovennevnte tidsperspektiv. Motstandskraft er i så måte Forsvarevne x Forsvarsvilje, avsluttet Junge med.

«Best å være budd!», slik startet kommunedirektør Tor Jakob Reitan sitt innlegg. Han tok for seg hva som er kommunens ansvar og oppgaver og hva kommunen forventer av befolkning om krisen skulle ramme oss. Stjørdal er i dag en by på ca. 25000 innbyggere. Av disse bor 65% i selve byen. Kommunen har ca. 95 ulike nasjonaliteter, noe som setter krav til forståelig kommunikasjon.. Ved ekstraordinære hendelser er kommunens oppgave å opprettholde samfunnets funksjoner så lang som mulig, opprette evakuerings- og pårørendesenter, samt iverksette psykososialt kriseteam. Kommunen har pr. i dag styrket ressursinnsatsen på beredskapsarbeidet og assisterende kommunedirektør Tore Rømo er også beredskapssjef. I tillegg er Kristin Moe ansatt som beredskapsrådgiver i 100% stilling. «Vi må være etterpåkløkk på forhånd» fortsatte Reitan. Dette begrunner han med at ressurser og materiell raskt må settes inn for å redusere skadevirkninger, tap av verdier, personskaade og død.

Beredskapsarbeidet i kommunen bygger på fire grunnleggende prinsipper. Disse er som følger; ansvarsprinsippet, likhetsprinsippet, nærhetsprinsippet og samvirkeprinsippet. Det kommunale beredskapsrådet består, i tillegg til kommunen, HV12 og politiet, av en rekke lokale representanter fra private og offentlige samfunnssikkerhetsaktører. Rådet blir ledet av ordføreren.

Avslutningsvis pekte Reitan på viktigheten av å ha en «robust befolkning». Dette var et tema som opptok både paneldeltagerne og de frammøtte. Her ble det påpekt at «drop out» fra skole, arbeidsledighet og utenforskap er sterke motkrefter til det å «bygge» en psykisk- og fysiskrobust befolkning. Det ble her vist til Ukraina, hvor det på tross av grusomme krigshandlinger fortsatt er en stekt motstands- og kampvilje, samt det faktum at vitale samfunnsfunksjoner fortsatt fungerer.

Møtet ble avsluttet med spørsmål fra de frammøtte til paneldeltagerne. Spørsmålene omfattet alt fra om det er riktig av Norge å gi kampfly til Ukraina, via gjenopprettelsen av politikontor i Meråker, til en mer praktisk rettet videregående skole.

Hver av foredragsholderne mottok , som takk for innsatsen, et bevis på at Stjørdal Rotaryklubb betaler inn kr. 200,- pr. foredragsholder til poliovaksinering av barn i land hvor dette fortsatt er aktuelt.

Arrangørene retter stor takk til Nord Universitet ved Rikke Mo Veie for velvillig utlån av møtelokale og hyggelig velkomsthilsen helt trå med kveldens tema.

Bjørn I. Halstadtrø
Stjørdal og omegn Forsvarsforening
Nestleder

Fra venstre Ole Myrbekk, Toralf Pedersen, Eli Arnstad, Tor Jakob Reitan, Ida Stuberg, Per Ivar Olsen og Jens Christian Junge

